

Hämeenlinnan lasten ja nuorten lautakunta

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Toiminnan säädöspohja

Lasten aamu- ja iltapäivätoiminta perustuu seuraaviin säädöksiin:

- Perusopetuslaki (8 a /628/1988)
- Laki perusopetuslain (628/1998) muuttamisesta nro 1136/2003, 1081/2006
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta nro 1137/2003
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lainmuuttamisesta nro 1138/2003
- Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta nro 115/2004
- Laki julkisista hankinnoista nro 1505/1992
- Kuntalaki nro 365/1995 (50§)
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 1.8.2004 (OPH 27.2.2004, 5/011/2004)
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinto 1.1.2005
- Hämeenlinnan kaupunginvaltuusto 24.5.2004 10§

Toiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvulle. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä, jossa korostuu yhteinen vastuu ja mielenkiinto lapsen kehitystä kohtaan. Eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen tarkoituksena on lisätä lapsen tuntemusta ja näin edesauttaa hänen tarpeidensa tunnistamista. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa. Toiminnan suunnittelussa tulee olla yhteistyössä kotien ja koulujen kanssa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajilla on vastuu lapsen kasvatuksesta kyseisen yhteisön jäsenenä.

Tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. Ihmissuhteiden pysyvyys edistää niin lapsen kokemusta turvallisuudesta kuin ohjaajan mahdollisuutta tukea hänen kehitystään.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu omana itsenään. Lasta ohjataan ilmaisemaan erilaisia tunteita ja oppimaan niiden säätelyä.

Tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä tuetaan myös edistämällä lasten yhteistoimintaa. Lapsi tarvitsee toveripiiriin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Ryhmä mahdollistaa lasten keskinäisen kulttuurin syntymisen ja heidän tarpeistaan lähtevän tekemisen muotoutumisen. Ryhmässä omaksutut asenteet ja säännöt muokkaavat osaltaan tulevaa sosiaalista käyttäytymistä. Yhteisten sääntöjen ja rajojen tarkoituksena on antaa lapselle kokemus turvallisuudesta ja välittämisestä. Lapsen tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun. Yhdessä tehtyjen sopimusten avulla lapsella on mahdollisuus oppia hallitsemaan tunteitaan sekä hyväksymään myös toisten oikeudet.

Itsetunnon kehityksen kannalta on tärkeää, että osallistumisen ilon ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Lapsen perusteltu rohkaisu ja kiittäminen tukee itsetunnon kehitystä, ja samalla lapsi oppii luottamaan omiin taitoihinsa. Tavoitteena on löytää persoonallisuudenkasvua tukevia vapaa-ajan harrastuksia.

Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on yhteisöllinen ilmapiiri, joka heijastaa eettisen vastuun, luottamuksen ja huolenpidon arvoja. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ristiriitatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja rakentavasti. Eettisen kasvun tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisen antama käyttäytymisen malli, keskinäiset vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettisen kysymykset. Lapsi nähdään arvokkaana yksilönä, joka on ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään ja teoistaan vastuullinen, eettisessä ajattelussaan aikuisen ohjausta tarvitseva sekä vuorovaikutustaidoissaan jatkuvasti oppiva ja kehittyvä. Eettisen kasvun tukemisessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen tarjoamia mahdollisuuksia ja esteettisiä kokemuksia sekä toiminnallisuutta.

Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen

Osallisuus ja tasa-arvo ennaltaehkäisevät syrjäytymistä. Lapselle annetaan mahdollisuus itse osallistua toiminnan suunnitteluun ja tulla kuulluksi. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Toiminnassa luodaan tilanteita, jotka lisäävät lapsen osallisuuden kokemuksia. Tärkeää on edistää erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kulttuureista tulevien lasten osallisuuden kokemuksia. Toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet otetaan huomioon.

Toiminnan laajuus

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikille 1. -2. vuosiluokan oppilaille ja erityisopetukseen otetuille 3. -9. vuosiluokan oppilaille. Kaurialan, Ojoisten Saaristen koulujen vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäiväryhmiin voidaan ottaa myös koulun vieraskuntalaisia oppilaita.

Aamu- ja iltapäivä toimintaa järjestetään koulun työaikana koulun aloituspäivästä viikon 22 loppuun. Toimintaa tarjotaan koulun työvuoden aikana 760 tuntia kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella. Jos toimintaa järjestetään laajemmin, voi huoltajilta perittävä korvaus olla lakisääteisyttä suurempi.

Toimintaa voidaan järjestää arkipäivisin kello 7-17 välisenä aikana. Yleisin järjestämisaika ajoittuu kello 11-17 välille. Lukuvuosittain selvitetään, missä toimipaikoissa on tarvetta toimintaan ennen koulupäivän alkamista.

Toimintaan otetaan mukaan kaikki siihen hakeutuvat lain perusteella oikeutetut lapsen, ellei kouluissa olevien turvallisten toimitilojen riittävyys aseta tähän rajoituksia. Jos osallistujien määrää joudutaan rajoittamaan, osallistumisoikeus määräytyy määräaikaisessa ilmoittautumisessa arvonnalla perusteella ja muuna aikana hakeutumisen järjestyksen mukaan. Toiminnan järjestäjän ja toiminnan toteuttajien yhteisenä tavoitteena on järjestää jokaiselle toimintaan oikeutetulle lapselle iltapäiväpaikka.

Toiminnan järjestämisen periaatteet

Toiminnan toteuttajat

Hämeenlinnan kaupunki aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäjänä tuottaa itse toiminnan palveluja ja tekee yhteistyösopimuksia ulkopuolisten tuottajien kanssa. Toiminnan järjestäjän ja toiminnan toteuttajien yhteistyösopimuksen perusteella aamu- ja iltapäivätoimintaa toteuttavat:

- Hämeenlinna-Vanajan seurakunta omissa toimitiloissaan
- Hämeenlinnan 4H-yhdistys Hämeenlinnan normaalikoulussa, Kirkonkulman koulussa, Konnarin koulussa ja Ruununmyllyn koulussa.
- Lasten Liikunnan Tuki ry Eteläisten koulussa, Hauhon yhtenäiskoulussa, Hämeenlinnan Yhteiskoulussa, Jukolan koulussa, Kirkonseudun koulussa, Luojalan koulussa, Miemalan koulussa, Myllymäen koulussa, Nummen koulussa, Ojoisten koulussa, Ortelan koulussa ja Vuorentaan koulussa.
- Tavastsvenska föräldraföreningen rf ruotsinkielisen esiopetuksen tiloissa tai ruotsinkielisen opetuksen tiloissa

Toiminnan järjestäjä voi sopia tilannekohtaisesti toiminnan tuottamisen muutoksista (tuottaja, toimitilat) ulkopuolisten toteuttajien kanssa.

Toimintaryhmät

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään jokaisessa peruskoulussa, jossa vähintään seitsemän lasta ilmoittautuu sitovasti toimintaan. Jos osallistujia ei ole yhdessä koulussa ryhmän perustamiseen riittävästi, toiminnan järjestäjä ja toteuttaja sitoutuvat yhteistyössä etsimään toimintapaikkaratkaisua toisessa koulussa tai muussa toimitilassa toimivista ryhmistä. Toiminnan toteuttaja voi harkintansa mukaan aloittaa ja ylläpitää myös alle seitsemän lapsen kokoista ryhmää.

Jos lasten ilmoittautuminen harrastustavoitteiden perusteella koulukohtaisesti jakautuu usean eri toteuttajan toimintaan, toteuttajien velvollisuus on keskenään ja vanhempien kanssa neuvotella, millaiset ryhmät muodostetaan ja miten toimitilat yhteisesti käytetään.

Toimintaryhmiä muodostettaessa voidaan käyttää tukena koulun asiantuntemusta.

Jos muodostetun ryhmän osallistujien määrä toimikauden aikana putoaa pysyvästi alle seitsemän, toiminta siinä yksikössä voi päättyä. Ennen toiminnan lopettamista, toteuttajan on neuvoteltava huoltajien kanssa jäljellä olevien lasten sijoittamisesta johonkin toiseen toimipaikkaan.

Toiminnan ohjaajat

Toiminnan ohjaajia tarvitaan vähintään yksi alkavaa 15 lasta kohden. Erityisoppilaita sisältävässä ryhmässä voi olla enintään kymmenen lasta yhden ohjaajan vastuulla. Erityisopetukseen otettujen lasten kohdalla

ryhmäkoko määritellään lapsen henkilökohtaisen tilanteen perusteella. Toimintaa suositellaan järjestettävän integroiduissa ryhmissä, jolloin on varmistettava toiminnan tavoitteiden täyttymisen kannalta riittävä määrä ohjaajia.

Toiminnan toteuttajat vastaavat siitä, että ohjaajien kelpoisuusehdot täyttyvät ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen on toteutettu säädösten mukaisesti.

Toimitilat

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen ehtona on, että toiminta tapahtuu lapselle turvallisessa ympäristössä. Tiloina voidaan käyttää koulun tiloja tai toteuttajan omia tiloja, joissa turvallisuuskriteerit täyttyvät. Kouluissa tapahtuvaan toimintaan toteuttajat saavat koulun tilat käyttöönsä veloituksetta. Toteuttaja on velvollinen huolehtimaan, että tilat, toiminnassa käytettävä kalusto ja välineet säilyvät kunnossa.

Jos toteuttaja järjestää toimintaa omissa tiloissaan ja jos lasten kuljetus on toiminnan kannalta tarpeen, toteuttaja on velvollinen vastaamaan myös lasten kuljetuksista ja sopimaan tästä lasten huoltajien kanssa. Muutoin koulukuljetukset määräytyvät toimintaan osallistuvan lapsen kohdalla perustuslain ja kunnan päättämien kriteerien mukaisesti.

Toiminnan koordinointi ja yhteistyö järjestäjän ja toteuttajien kanssa

Opetuspalveluiden palvelusuunnittelija tai opetuspalveluiden palvelujohtajan erikseen määräämä viran/toimihaltija vastaa toiminnan koordinoinnista ja siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminta on perusopetuslain muiden toimintaa ohjaavien säädösten mukaista.

Toiminnan toteuttajat laativat lukuvuosittain toimintasuunnitelman elokuun loppuun mennessä.

Toiminnan järjestäjä kutsuu toteuttajat toimintakaudella säännöllisesti pidettäviin yhteistyökokouksiin, joissa käsitellään toiminnan sujumista, kehittämistä, koulutustarpeita ja arviointia.

Toiminnan järjestäjä ja toteuttajat laativat lukuvuosittain yhteisen koulutussuunnitelman.

Toiminnan järjestäjän aloitteesta pidetään toimintakauden jälkeen yhteinen arviointitilaisuus.

Yhteistyö kotien kanssa

Toiminnan toteuttajat ovat velvollisia tekemään tiivistä yhteistyötä kotien kanssa niin, että toiminnan tavoitteet sekä sisältö ovat kotien tiedossa ja lasten yksilölliset tarpeet toteuttajien tiedossa. Toteuttajat ovat myös lukuvuosittain velvollisia arvioimaan toimintaansa sekä lapsille että kodeille tehtävällä arviointikyselyllä.

Yhteistyö koulun kanssa

Toiminnan toteuttajat pitävät koulujen kanssa yhteistyökokouksen, jossa käsitellään toiminnan tavoitteet, ryhmien muodostaminen, toiminta-ajat, toimintaa ohjaava henkilöstö, käytettävissä olevat tilat ja välineet, välipalikäytännöt, vastuukysymykset sekä toiminnan yhteinen suunnittelu ja arviointi.

Yhteistyöneuvottelussa otetaan huomioon koulun lukuvuosittavoitteet, mm. eri teemapäivät ja koulun juhlat.

Sekä koulu (opettajat) että toiminnan toteuttajat (ohjaajat) ovat velvollisia salassapitovelvollisuuden rajoissa ilmoittamaan toisilleen ja huoltajille, jos toimintaan osallistuvan lapsen terveydentilan havaitaan vaativan asiantuntija-apua tai muita osallistumisen kannalta huomioon otettavia seikkoja. Lapsen hyvinvoinnin turvaaminen on kummankin osapuolen velvollisuus

Toiminnan sisällölliset painotukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajat määrittelevät omissa toimintasuunnitelmissaan toiminnan sisällölliset painotukset. Toimintaa ohjaavat kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen sekä perusteissa määritellyt tavoitteet. Näihin nojautuen toteuttajat voivat laatia yhteistyössä kotien ja lasten sekä koulun kanssa toiminnalliset painotukset. Toiminnassa otetaan huomioon kouluvuoden ajallinen kierto, juhla-ajat ja koulun lukuvuosisohjelmassa olevat teemat.

Turvallisuus

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajat vastaavat siitä, että toimintaympäristöt ovat turvallisia ja eri tilanteista riippuen ohjaavien henkilöiden määrä on riittävä. Toteuttajat vastaavat myös tapaturmavakuutuksista toiminnan osalta.

Toiminnan kustannukset

Toteuttajat vastaavat kaikista toiminnasta aiheutuvista kustannuksista ja saavat kaikki osallistumisesta perittävät maksutulot. Kouluissa tapahtuvaan toimintaan toteuttajat saavat tilat maksutta käyttöönsä. Kaupunki myöntää toteuttajille avustusta kalenterivuosittain lasten ja nuorten lautakunnan talousarviossa määritetyn kaupungin osuuden ja valtionosuuden perusteella.

Avustuksen suuruus riippuu toteutettujen ohjaustuntien määrästä. Ohjaustunnin hinta on vähintään valtionosuuden perustana olevan ohjaustunnin hinnan suuruinen.

Toiminnasta perittävät maksut

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisesta toteuttajat voivat periä osallistujilta kuukausimaksun, joka saa 760 tunnin osalta (keskimäärin 4 tuntia päivässä) olla enintään 80 euroa. Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta lukukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- tai iltapäivätoimintaan. Jos lapsi osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vaan puolet maksusta. Samoin jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- tai iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja.

Huoltajien on ilmoitettava etukäteen hyvissä ajoin toteuttajalle lapsen osallistumisesta ja osallistumisessa tapahtuvista muutoksista.

Jos lapsen osallistuminen päivittäin on laajempaa kuin enintään neljä tuntia, voi toiminnasta perittävä maksu olla enintään 100 euroa.

Toiminnasta perittävä maksu sisältää välipalan tarjoamisen.

Jos oppilas on vapautettu maksusta muun kuin perusopetuslain perusteella, peritään maksu oppilaan kotikunnan sosiaalitoimelta.

Toiminnan avustaminen

Toiminnan järjestäjä jakaa toteuttajille avustusta, jonka määrä perustuu opetuspalvelujen talousarvioon. Aamu- ja iltapäivätoimintaan varattua määrärahaa voidaan käyttää paitsi avustuksiin myös kaupungin oman toiminnan ylläpitämiseen sekä tilojen kunnostamiseen, materiaalien hankintaan, koulutuksen järjestämiseen tai toiminnan hallinnointiin ja koordinointiin.

Avustusten jakoperusteena on eri toteuttajien lasten osallistujamäärät ja ohjaustuntien määrä syyslukukaudella 20.9. tilastopäivän mukaan. Kevätlukukaudella osallistujien ja ohjaustuntien määrä tarkistetaan 20.1. tilanteen mukaan. Avustukset maksetaan elo- ja syyskuun osalta syyskuun loppuun mennessä ja muina toimintakausina kuukauden 15. päivään mennessä.

Avustusten jakamisesta päättää opetuspalveluiden tilaajapäällikkö edellä olevien periaatteiden mukaisesti talousarviomäärärahojen rajoissa.

Jos toiminnan järjestäjä vastaa välipalatarjoilusta, vähennetään sen arvo jaettavasta avustuksesta.

Toimintaan hakeminen, valintaperusteet ja osallistujista päättäminen

Opetuspalveluiden tuottaja ilmoittaa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä, toteuttajista, järjestämispaikoista, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan. Keväällä haku toteutetaan toukokuun loppuun mennessä.

Tavoitteena on, että kaikki säädösten perusteella aamu- ja iltapäivätoimintaan oikeutetut lapset pääsevät toimintaan mukaan. Jos osallistujien määrää joudutaan jostakin syystä rajoittamaan, osallistujat ratkaistaan määräaikaan mennessä tulleitten ilmoittautumisten kesken arpomalla ja myöhemmin hakeutuneet ilmoittautumisjärjestyksessä.

Opetuspalveluiden tuottaja vastaa yhteistyössä toiminnan toteuttajien kanssa hakuprosessin organisoimisesta ja toimintaryhmien muodostamisesta.

Jos kevään hakeutumisessa ilmoitaudutaan suoraan toiminnan toteuttajille, nämä ilmoittavat toimintaan hakeneet osallistujat ja niistä muodostettavat ryhmät 12.6. mennessä opetuspalveluiden hallintoon. Päätös toimintaan hyväksytyistä osallistujista tehdään 15.6. mennessä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajat informoivat toimintansa toteutuksesta ja sisällöstä viikolla 20 tulevien ekaluokkalaisten kouluun tutustumisen yhteydessä.

Syksyllä toimintaan hakeutuminen toteutetaan viikoilla 31-33. Tästä päätökset tehdään viimeistään viikolla 34.

Vanhemmilla on oikeus hakea toimintaan muunakin aikana.

Tavoitteena on, että toimintaryhmät on pääosin muodostettu koulun työajan alkaessa. Toimintaan voidaan vielä päästä mukaan koulutyön alettua, jos ryhmässä on tilaa ja toimitilat sen sallivat. Jos toteuttajat joutuvat ylivoimaisen esteen takia rajoittamaan osallistujia, hakijat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Hakeutumisessa korostetaan kotien sitoutumista ilmoitettuun toiminnan osallistumiseen.

Tiedottaminen

Opetuspalvelut tiedottaa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä, järjestämispaikoista, toiminnan alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä siitä, miten hankittuun aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan.

Toiminnan toteuttajat vastaavat käytännön toimintaan ja sen sisältöön kuuluvien asioiden tiedottamisesta kodeille, kouluille ja opetustoimelle sekä muille yhteistyökumppaneille.

Sopimukset

Opetuspalveluiden tilaajapäällikkö ja toiminnan toteuttajat tekevät toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen kirjallisen yhteistyösopimuksen, jossa määritellään tuotettavien palveluiden laajuus ja sisältö, toimintaan hakeutuminen ja sen organisointi, osallistuvien lasten valitseminen ja siitä päättäminen, toiminta-ajat, järjestämispaikat, lapsiryhmien koko, ohjaajien lukumäärä, yhteistyö aamu- ja iltapäivätoiminnan eri toimijoiden välillä, toiminnan arviointi, kustannusvastuut ja kaupungin myöntämän avustuksen jakoperiaatteet ja maksatusaikataulu.

Toiminnan arviointi

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toteuttajat ovat velvollisia arvioimaan toimintaansa lukuvuosittain lapsille ja vanhemmille suunnatuilla arviointikyselyillä, muulla tavoin saatuun palautteeseen perustuen ja itsearviointilla sekä laatimaan toiminnasta arviointikuvaukset toimintakausittain.

Toiminnan arviointikuvaukset käsitellään koulujen ja opetuspalvelujen kanssa kunkin toimintakauden päätyttyä.

Arvioinnin tulokset otetaan huomioon seuraavien toimintakausien suunnittelussa ja järjestämisessä.

Toimintasuunnitelman päivittäminen

Tämä toimintasuunnitelma on voimassa toistaiseksi. Se päivitetään, kun aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä tapahtuu muutoksi, jotka edellyttävät lasten ja nuorten lautakunnan päätöksen.